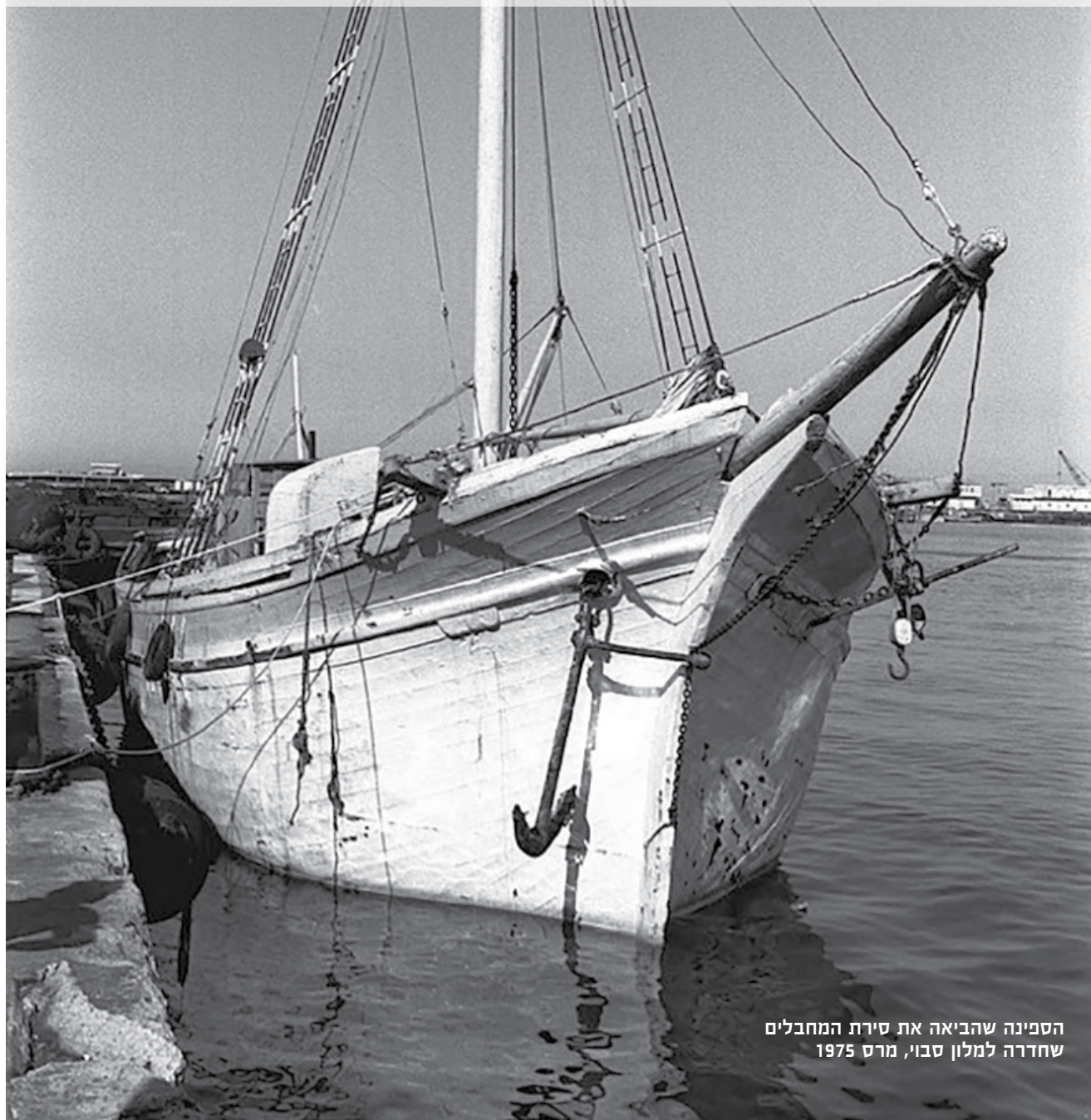

קלאוזביץ' והטרור הימי נגד ישראל בשנים 1974-1994

מומלץ לכלל העוסקים במציאת פתרונות מבצעיים לאתגרי השעה הביטחוניים
להיעזר בהגותו של קלאוזביץ', על-מנת לשאוב רעיונות ועקרונות שיסייעו בבניית המענה
לאתגרי הביטחון שעומדים לפתחנו

הספינה שהביאה את סירת המחבלים
שחדרה למלון סבוי, מרס 1975

רס"ן עמיחי רחמים, זרוע הים

ישראל הריבונית תחת שלטון ישראלי; ביהודה ושומרון תחת שלטון ירדני; וברצועת עזה תחת שלטון מצרי.

ב-1964 הוקם ארגון אש"ף שאיגד בתוכו את ארגוני המאבק של הפלסטינים. הארגון הכריז באמנה הפלסטינית כי הוא הגוף המייצג פוליטית את העם הפלסטיני, והדרך למימוש זכותו של העם הפלסטיני היא דרך המאבק המזוין במדינת ישראל עד כדי חיסולה.²

לאחר מלחמת ששת הימים ועד ספטמבר 1970 (אירועי ספטמבר השחור) פעל הארגון לבצע פעולות טרור משטח ירדן נגד ישראל. בספטמבר 1970 נסגרו בכוח מפקדות הארגון על-ידי צבא ירדן, ומנהיגיו ופעיליו גורשו מירדן ללבנון – משם ניהלו את המאבק בישראל עד 1985.

בין השנים האלה הוציא הארגון מגוון של פיגועי טרור: פיגועים ישירים יבשתיים מלבנון לשטח ישראל, פיגועים בחו"ל נגד מטרות ישראליות ופיגועים ימיים מלבנון לישראל.

ב-1985, בעקבות מלחמת לבנון הראשונה, גורשה הנהגת הארגון מלבנון ללוב. משם המשיכה לנהל את המאבק בישראל, כולל ניהול האנתפאדה הראשונה.

הטרור הימי - מימוש עקרונות מלחמתיים בהיעדר עדיפות צבאית

"המלחמה היא צירוף של קרבות בודדים רבים. [...] צירוף של קרבות מוצלחים עשוי להביא לידי תוצאות טובות".³

ראשי המחבלים ראו בטרור את המשכה של המלחמה הישירה שהסתיימה בתבוסתם. בכך הם פעלו על-פי העיקרון אותו ניסח קלאוזוביץ', כאשר מטרת העל של הטרור - השגת אפקט מרבי על-ידי ביצוע פעולות ראוה, כדי להתיש את ישראל ולגרום להכרה בדרישותיהם.⁴

בפיגועי הטרור שבוצעו באמצעות חדירה בנתיב הימי בין השנים 1974-1994 היוו המחבלים את הצד התוקף, כאשר ניתן לציין כמה עקרונות ויתרונות המופיעים בכתבי קלאוזוביץ' שלפיהם פעלו המחבלים בפיגועים השונים בתווך הימי:

- **הפתעה** - הגעה לעורף הישראלי במיקום ובעיתוי מפתיע,⁵ שכן התקפת פתע מפורשת היא הדרך הטובה ביותר בה יוכל צבא קטן מאוד לעשות מעשה כלשהו.⁶
- **הגעה ישירות לריכוזי קהל אזרחי**. הימנעות מעימות ישיר מול כוח צבאי עדיף.⁷
- **אפקט**. העצמת אפקט הפחד והאימה בקרב אוכלוסייה אזרחית.⁸
- **תנועה בנתיב חלק**. סירות הגומי שוגרו בהישט ישיר לעבר ישראל, בהפלגה שארכה בין שעות לימים, תוך ניצול היעדר מכשול (פרט לגלים ותנאי מזג האוויר) שעמד בינם לבין יעד התקיפה.⁹

בדרך פעולתם יישמו המחבלים גם חלק מהעקרונות עליהם דיבר התאורטיקן הצבאי הבריטי סר בזיל לידל הארט כמו פעולה התקיפית, הפתעה, ריכוז וניידות.¹⁰

ביישום עקרונות אלו במסגרת פיגועי ההקרבה שביצעו, הצליחו המחבלים להשיג ברוב המקרים את מבוקשם - פגיעה במרב הישראלים ויצירת אפקט תודעתי בארץ ובעולם. הפעולה המשמעותית ביותר הייתה הפיגוע בכביש החוף ב-11 במרס 1978 שנודע בשם "אוטובוס הדמים" ושתוצאותיו החמורות הובילו את ישראל ליציאה למבצע "ליטני" בלבנון.

פעולות הטרור דרך הים העלו אל סדר היום הלאומי והעולמי

בין השנים 1974-1994 התמודדה מדינת ישראל עם סדרה של פיגועי טרור שבוצעו בנתיב ימי תוך שימוש בכלי שיט, באמצעותם חדרו מחבלים לחופי ישראל וביצעו פיגועי ראוה ומיקוח נגד אזרחיה.

סדרת הפיגועים הובילה את חיל הים, את צה"ל ואת מערכת הביטחון לבצע תהליכי בחינה מערכתיים על-מנת לאתר פתרונות מסוגים שונים וליישם.

במרוץ שהתקיים באותן שנים בין צה"ל ומערכת הביטחון ובין ארגוני הטרור, הייתה לא פעם ידם של האחרונים על העליונה. ואולם, ריכוז מאמץ רב-ממדי בצד הישראלי הוביל כעבור שני עשורים לכך שארגוני המחבלים חדלו מלנסות לבצע פיגועים בנתיב הימי, ותופעת הטרור הימי נגד ישראל מוגרה כמעט לחלוטין.

המאמץ הישראלי כלל שינוי תפיסתי, מימוש פתרונות טכנולוגיים, ולמידה ויישום של לקחים ותובנות מבצעיות באופן הפעלת כוחות הבט"ש בזירה הימית. האם ניתן בחוכמה שלאחר מעשה לראות בתהליך הרב-ממדי שבוצע באותן שנים, הגשמה של תיאוריה צבאית מבית מדרשו של קרל פון קלאוזוביץ'?

במאמר זה נבחן את יישומם ואת אותותיהם של עקרונות קלאוזוביץ', כפי שבאו לידי ביטוי במערכה הכוללת הרב-שנתית (1974-1994) שניהלה ישראל נגד ארגוני הטרור, בקרבות הקטנים שנוהלו במסגרתה (פיגועי הטרור הימיים) ובמהלכים אותם ביצעו מדינת ישראל, צה"ל וחיל הים על-מנת לסגור את הנתיב הימי בפני פיגועי טרור.

מה בין קלאוזוביץ' לעימות מוגבל?

לחימה בטרור שייכת לסוג העימותים המכונה LIC (Low Intensity Conflict - עימות בעצימות נמוכה). לחימה זו אינה דומה לזו שעליה כתב קלאוזוביץ' את המסה הידועה **על המלחמה**. מסה זו עסקה בפילוסופיה של המלחמה, ובפרקטיקה הצבאית של הלחימה הקלסית והקונבנציונלית העונה להגדרה LIC (High Intensity Conflict) - עימות בעצימות גבוהה, המאפיינת את הלחימה בין צבאות של מדינות בשדה הקרב היבשתי. על אף השוני, ניתן לעשות שימוש בכלים תיאורטיים מתחום חקר המלחמה, גם במחקרים העוסקים בעימותים מוגבלים יותר.¹

שורשי הטרור הימי

מלחמת העצמאות הותירה את ישראל על המפה כמדינה ריבונית. מנגד, נותרו תושביה הערבים של ארץ ישראל מובסים לאור כישלונם בשדה הקרב. אותו מיעוט ערבי היה לאחר המלחמה ללא הגדרה עצמית, ללא זכויות ריבוניות וללא שלטון עצמי אלא תחת שלטון זרים בשלוש מדינות שונות: בשטחי

טבלת השוואה: פיגועי הטרור דרך הים 1974-1994

סו'	מקום הפיגוע	תאריך	ארגון מוביל	מס' מחבלים	דרך הגעה לישראל	נפגעים	
						ישראלים	מחבלים
1.	נהריה	24.05.74	פת"ח	3	הישט ישיר מלבנון: ס"ג אחת	הרוגים: 1 חייל + 3 אזרחים פצועים: 6 אזרחים וחיילים	3 חוסלו
2.	תל-אביב (מלון סבוי)	05.03.75	פת"ח	8	הישט עקיף מלבנון: 2 ס"גים הורדו מיאכטה.	הרוגים: 8 אזרחים. 3 חיילים. פצועים - 5 5 חטופים שוחררו	7 חוסלו 1 נתפס חי יאכטה נתפסה
3.	כביש החוף (אוטובוס הדמים)	11.03.78	פת"ח	11	הישט ישיר מלבנון: 3 ס"גים	הרוגים: 35 אזרחים פצועים: 71 אזרחים וחיילים	9 חוסלו 2 נתפסו חיים
4.	אילת (אגיס דימטריוס)	30.09.78	פת"ח	6	הישט ישיר מלבנון: אגיס דימטריוס	--	6 נתפסו חיים
5.	נהריה (משפחת הרן)	22.04.79	חזית לשחרור פלסטין	4	הישט ישיר מלבנון: ס"ג אחת	הרוגים: 1 שוטר 3 אזרחים	2 חוסלו 2 נתפסו חיים
6.	ניצנים	30.05.90	חזית לשחרור פלסטין	16	הישט עקיף מלבנון: 6 סירות מהירות אוניית האם לא נתפסה	---	4 חוסלו 11 נתפסו חיים 1 נמלט
7.	אילת	29.05.92	?	4	שחייה	הרוג: אזרח אחד	1 חוסל 1 טבע 1 נתפס
8.	ראש הנקרה	09.10.93	החזית העממית	1	אופנוע ים	---	המחבל חוסל

פיגועים בנתיב הימי אפשרו למחבלים להשיג את מבוקשם. המחבלים שהגיתו מן הים ליבשה יצרו מציאות בלתי נסבלת מבחינת ישראל ומערכת הביטחון, בה נקודת המפגש ועיתוי המפגש נקבעים על-ידי המחבלים. בנקודה זו אזרחים חסרי ישע ללא נשק להגנה עצמית, מצאו עצמם חשופים.¹² לאור המצב בשטח, נדרש היה לגבש פתרון "שיסגור את הים". ישראל פעלה על-פי שלושה יסודות עיקריים: פעילות התקפית, פעילות הגנתית ומערכה של אכיפה וענישה.¹³

25 שנות שקט

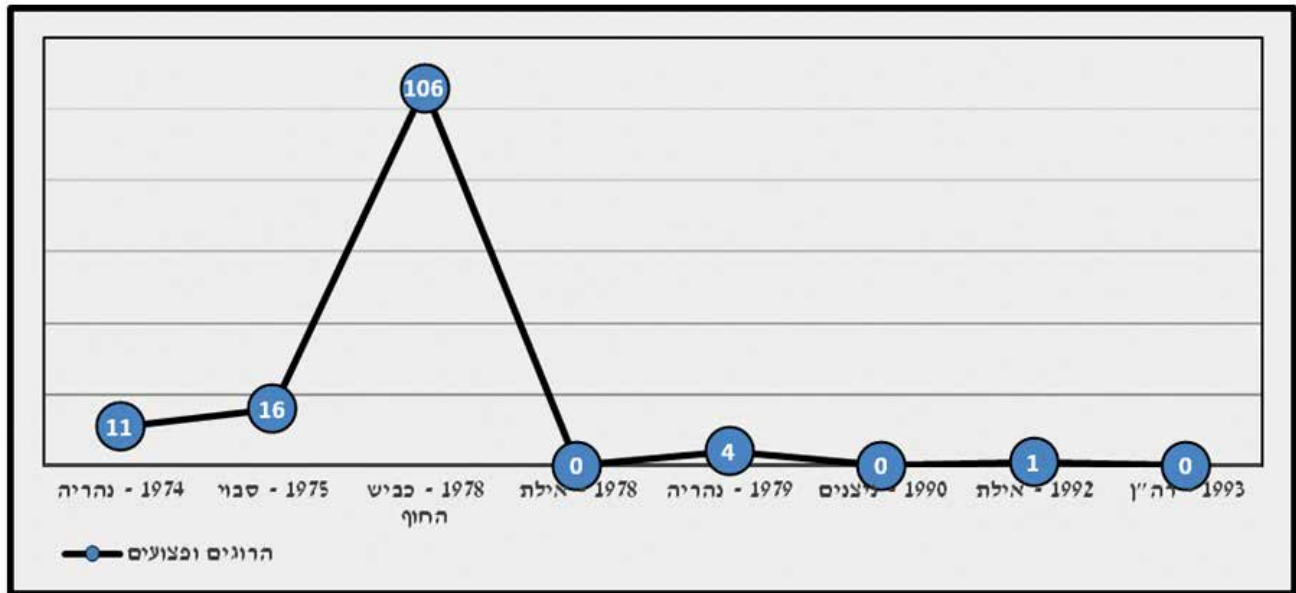
מקום המדינה ועד שנות ה-70 הפעיל חיל הים מערך ביטחון שוטף שמשמיותיו העיקריות: שליטה על פעילות כוחות חיל הים, הסדרת תנועת השיט למדינת ישראל והגנה על הגבולות. לטובת עמידה במשימות אלו פעל מערך הבט"ש של חיל הים לסווג את כלל המטרות

את הבעיה הפלסטינית ואת מאבקם נגד ישראל, דבר שהיווה הצלחה לא מבוטלת ועמידה בהישג הנדרש מבחינתם. הדבר חייב את ישראל לעשייה מרובה ונמרצת, להסגרת משאבים לטובת פיתוח אמצעים טכנולוגיים, ולהקצאת כוחות סדירים ומילואים שרותקו לגזרת החוף על-מנת למנוע חדירות ימיות נוספות.

לחימה בטרור - מערכה ארוכת שנים

"הרוצה להיות תמיד במצב של מתגונן, מקבל על עצמו את החיסרון הגדול שתמיד ינהל מלחמה על חשבונו הוא".¹¹ התמודדות מול ארגוני הטרור ומחבלים היא אתגר מורכב ומתיש לכוח המגן. הטרור מטבעו ומעצם הגדרתו שואף להימנע בשלב ראשון של החיכוך מעימות ישיר מול כוחות צבאיים, ופועל לכפות עימות בתנאים א-סימטריים מול אזרחים על-מנת למקסם את הישגו, כאשר העיקרון המוביל הוא עיקרון ההפתעה.

נפגעים ישראלים בפיגועים דרך הים בין השנים 1974-1994

נקודת המפנה: פיגוע כביש החוף

במשך השנים 1974-1978 לא הצליח מערך המודיעין וההגנה של חיל הים לגלות שלוש חדירות של סירות מחבלים - בנהריה, בתל-אביב ובכביש החוף - ולכן לא הצליח למנוע אותן. ניתן לראות שבכל פיגוע גדלה תעוזתם של המחבלים, הן בטווחי ההפלגה ונקודות הנחיתה, הן בכמות הס"גים (סירות גומי) שהשתתפו בפיגועים והן בכמות המחבלים.

הזעזוע העמוק של תושבי המדינה מהפיגוע בכביש החוף חייב את מערכת הביטחון בכלל ואת חיל הים בפרט לשנות תפיסה, ולכן בוצעו צעדים למניעת חדירה נוספת בטווח הזמן המידי:

- **עיבוי מערך ההגנה האנושי.** הקמת מערך תצפיות חסר תקדים בהיקפו, שכלל 58 תצפיות חי"ר קבועות, ושמישמתו הייתה לתצפת לים ולאתר בעין חדירה ימית לתחומי ישראל.¹⁴

- **עיבוי מערך סיורי האוויר מעל הים.** במטרה לאתר ולהתריע על כלי שיט חשודים בסמוך לחופי המדינה.¹⁵ דבר זה יוכיח את עצמו באירוע ניצנים, בו "עגור" (מטוס סיור ימי) איתר ראשון את סירות המחבלים.

- **התקפה, גביית מחיר וסיכול.** צה"ל יצא למבצע "ליטני" לגביית מחיר מארגוני המחבלים בלבנון, כשבנוסף החלה פעילות התקפית ממושכת לסיכול ולפגיעה בתשתיות טרור דרך הים ובתקיפות מן האוויר. ההיגיון המבצעי מאחורי תקיפות אלו היה כפול: סיכול הפיגוע, ויצירת תחושת נרדפות אצל המחבלים - דבר שחייב אותם לדאוג להישרדותם ולא אפשר להם לחרוש מזימות התקפיות.¹⁶

בקרבת חופי ישראל - תהליך שהורכב משלושה שלבים:

- **גילוי** - הפעלת מערך סנסורים (מכ"מים) שתפקידו לאתר מטרת בים.
- **זיהוי** - הפעלת מערך תצפיות של חיל הים, לטובת שיוך והפללה של המטרות שגילה המכ"ם.
- **יירוט** - הפעלת מערך כלי שייט בהכוונה של מערך החוף ליירוט מטרה חשודה בלב ים.

מערך ההגנה שהפעילה ישראל במרחב הימי לא עמד במבחן בזמן אמת מול חדירות דרך הים. המים השקטים והחופים הבטוחים ייצרו אשליה של ביטחון, שהובילה לקיפאון במערך ההגנה. המערך סבל מכמה נקודות תורפה מבצעיות מרכזיות: מערכות מכ"ם מיושנות שהתקשו לזהות מטרות קטנות, מערכות תצפית לראיית יום בלבד, וכלי שיט מעטים עם מהירות מוגבלת שהקשתה על יכולת הגעה ליירוט.

סירת מחבלים המובילה שנתפסה בים מול קיבוץ געש, מאי 1990

עלינו להגן על חופי המדינה וקבע כי נדרש להמשיך ולפתח את המענה הטכנולוגי, אך סייג את דבריו באמירה: "יש לפעול מתוך נקודת הנחה שלא ניתן להגיע להגנה הרמטית על החוף"¹⁷. אמצעים טכנולוגיים שמטרתם לשפר את יכולות הגילוי והתצפית ולשדרג את יכולות התמרון והמהירות של כלי השייט קרמו עור וגידים והתוצאות לא איחרו לבוא. אמצעי ראיית לילה "בלוט" הוכנס לשימוש בתחילת שנות ה-90 של המאה ה-20, ולראשונה התאפשר לתצפיות חיל הים לבצע תצפית אפקטיבית בלילה עד כדי יכולת לגלות שחיין במים.

המכ"ם המיושן של חיל הים פינה את מקומו למכ"ם מתקדם מתוצרת "אלתא" שהותקן בכל תחנות החוף. המכ"ם היה מסוגל להתחשב בנתוני הים, ולגלות מטרות בסדר גודל של אופנוע ים וסירת גומי.

מערך מטוסי הסיור שודרג כך שיתאפשר גילוי מוקדם בטווחים שמעבר ליכולות המכ"ם מים החופיים, כשבנוסף הותקנו עליהם אמצעי ראייה משוכללים. במקביל אף הוכנסו לפעילות מל"טים (מטוסים ללא טייס) ימיים - דבר שאפשר ביצוע סיורי אוויר ממושכים, חסכוניים, שהקנו יכולת מבצעית ובניית תמונה משופרת באמצעות מערך הסיור האווירי של חיל הים.

ולבסוף מערך כלי השייט של חיל הים שודרג. פער המהירות של הכלים טופל באמצעות הסבת מנועי ה"דבור" המיושן, ובהמשך נבנו כלי שיט חדישים ומשודרגים תוצרת ישראל מדגם "דבורה" ו"שלדג" - כלי שייט בעלי יכולת תמרון ומרדף אחר מטרות קטנות. על הכלים החדשים הותקנה מערכת נשק מיוצבת שאפשרה, על אף טלטולי הים, ביצוע ירי מדויק וקטלני

הפתרונות היו מבצעיים נקודתיים, ולא כאלה המטפלים בבעיית השורש של חדירות מערך ההגנה החופי הישראלי. לכן פעלה המערכת לגבש תפיסה כוללת, שתיתן מענה מערכתני מן השורש לפער המבצעי הקיים.

הפעולה כללה האצה של הפעילות הטכנולוגית בשלושת המישורים בהם לקה בחסר מערך ההגנה של חיל הים, ששדרוגם אפשר לבטל את היתרונות העומדים לצד התוקף לפי קלאוזוביץ', ושעמדו לרשות המחבלים בפעולותיהם:

1. שדרוג אמצעי גילוי (מכ"מים) - גילוי מוקדם ומניעת ההפתעה מהמחבלים.
2. אמצעי זיהוי הכוללים מערכות תצפית יום ולילה יבשתיות ואוויריות - מניעת הגעה לריכוזים אזרחיים ללא זיהוי מוקדם.
3. שיפור יכולות כלי השייט במהירות ובתמרון - מניעת תנועה חלקה של המחבלים לחופי ישראל והעברת העימות עם המחבלים מהיבשה לים על-ידי מתן אפשרות להגעה לחיכוך בים.

טכנולוגיה בשירות ההגנה

שילוב הפעולות המבצעיות והאמצעים המיידים וארוכי הטווח הוכיח את עצמו (למעט אי מניעת החדירה לנהריה ב-1979). כלל ניסיונות החדירה במהלך השנים שלאחר מכן יורטו. חשיבות לא מבוטלת ליכולת לסכל חדירות דרך הים נודעה גם לתוצרים המבצעיים של מלחמת לבנון הראשונה שעיקרם הרחקת אש"ף מלבנון, הימצאות של לוחמי צה"ל ברצועת הביטחון ביבשה והוספת מרכיב ימי לביטחון השוטף - סיורים ימיים שבוצעו בשטחה הימי של לבנון וסייעו רבות לצה"ל ולחיל הים בהרחקת האיום מחופי המדינה.

האירוע שהוביל למבצע "אבק דרכים" במאי 1990 שינה שוב את נקודת המבט הצה"לית. הפיגוע שתוכנן להתרחש במהלך חג השבועות כלל אוניית אם שיצאה מלוב ועליה 6 סירות מהירות עמוסות במחבלים ובאמל"ח. כוונת המחבלים הייתה לבצע פיגוע בכמה מוקדים ברוזמנית, שישחזר את הצלחת הפיגוע בכביש החוף. חיל הים פעל במשך ימים ארוכים לסיכול הפיגוע על סמך מידע מודיעיני, אולם המודיעין לא נתן אינדיקציה מדויקת ולבסוף אותרו הסירות על-ידי סיור אווירי ישראלי. חלקן יורטו בים וחלקן בחוף.

כמענה לפעילות האינטנסיבית שביצעה ישראל, ניסו ארגוני הטרור פעמיים לחדור לישראל דרך הים בתווך העל-ימי ולבצע פיגוע, אולם הפעם הבינו שהנתיב הימי כמעט ונחסם סופית, ושינו את מאפייני הפעילות

על אף שהאירוע הסתיים ללא נפגעים לכוחותינו, העיבה על תוצאות האירוע העובדה שסירת מחבלים אחת הצליחה לנחות בחוף ניצנים והמחבלים שעליה נתפסו בחוף על-ידי כוחות חי"ר כפסע לפני שהחלו בפיגוע המוני.

הרמטכ"ל רא"ל דן שומרון התייחס בסיכום האירוע לאופן בו

דבורה. דבורת זרוע הים מבצעת פעילות בט"ש עד היום

מטווח רחוק לעבר מטרה בכל גודל שעמדה בקריטריונים ליירוט ונטרול.

מאמצים אלו הטו את הכף חזרה לטובת הכוח המגן - חיל הים וצה"ל - ואפשרו לבטל כמעט לחלוטין את היתרון המרכזי שעמד לרשות המחבלים עליו עמד קלאוזביץ' - יתרון ההפתעה.

שינוי איום ייחוס

כמענה לפעילות האינטנסיבית שביצעה ישראל, ניסו ארגוני הטרור פעמיים לחדור לישראל דרך הים בתווך העל-מימי ולבצע פיגוע, אולם הפעם הבינו שהנתיב הימי כמעט ונחסם סופית, ושינו את מאפייני הפעילות. לא עוד כלי שיט קטנים בסדר גודל סירת גומי - אלא שחיינים ואופנועי ים. הניסיון הראשון אירע ב-1992 במפרץ אילת: שלושה מחבלים

שחו מירדן לישראל. שניים מהם הצליחו להגיע לחוף חמושים ולהרוג שומר ישראלי לפני שנוצר עמם מגע על-ידי כוחות הביטחון. מחבל אחד חוסל והשני נתפס. הפיגוע אירע לפני שחיל הים סיים לשדרג את מערך ההגנה באילת. מאז בוצעו שיפורים דרמטיים באמצעי הגילוי וזיהוי במפרץ. זו הייתה החדירה האחרונה.

הניסיון השני אירע בגבול לבנון ב-1993: מחבל ניסה לחדור את הגבול הצפוני באמצעות אופנוע ים, על-מנת לבצע פיגוע ראווה. האופנוע התגלה על-ידי מפעילת המכ"ם בראש הנקרה, שהכווינה את ה"דבורה" שהייתה בסיוור בגבול לעבר המטרה. מטח מדויק פגע במחבל ומנע את הגעתו לחוף. בכך יושם לראשונה היעד המרכזי ששם לו חיל הים כמטרה: "אירוע פח"ע בים - יש לסיים בים".

בתהליך שארך כמעט 20 שנים הפכה ישראל להיות אחת המדינות היחידות שהקימה, מפעילה ומיישמת מערך להגנת כלל החופים שבריבונותה.

חיל הים אימץ את גישתו של קלאוזביץ' שטען: "אל לו לצבא הלוחם במגננה להסתפק בהדיפת הסכנה ובהגנה על כבוד נשקו. רבים מחזיקים בתפיסה מגוחכת בדבר המגננה כאילו קרבותיה חייבים באמת ובתמים להיות מוגבלים להדיפת האויב ולא לחתור להשמדתו"¹⁸.

חם ולא נשלם - מצולות הים

לימוד והעמקה בהגות הצבאית מאפשרות למדינאי, למצביא וללוחם כולם ביחד וכל אחד לחוד, יכולת להגיע למערכה הבאה מוכנים יותר מקצועית, מורלית, ולקבל החלטות נכונות יותר. בין אם התכוון לכך ובין אם לאו, חיל הים בהחלט פעל במערכה לסגירת נתיבי הים בפני מחבלים בין השנים 1974-1994 לאור חלק מעקרונות המלחמה שאותם ניסח קלאוזביץ'.

הגבולות הימיים של ישראל המשיכו להיות סגורים בפני חדירה

עד מבצע "צוק איתן". בערבו של 8 ביולי 2014 הגיחו מן הים ליד קיבוץ זיקים בגבול הצפוני של רצועת עזה ארבעה מחבלי חמאס שחדרו בצלילה, בכוונה לפגוע בכמה שיותר ישראלים. המחבלים הצליחו להגיע לחוף ולהתקדם לעבר מוצב צבאי של חיל הים ואף לתקוף אותו בנשק קל. חיילי המוצב השיבו אש והזניקו כוחות ימיים, אוויריים ויבשתיים למקום ובשיתוף פעולה הצליחו כוחות צה"ל לחסל את ארבעת המחבלים.

לימוד והעמקה בהגות הצבאית מאפשרות למדינאי, למצביא וללוחם כולם ביחד וכל אחד לחוד, יכולת להגיע למערכה הבאה מוכנים יותר מקצועית, מורלית, ולקבל החלטות נכונות יותר

האירוע הסתיים בהצלחה, אך הציף לראשונה על פני השטח את העובדה שמערך ההגנה החופי הישראלי אינו ערוך למנוע חדירה בתווך התת-מימי של צוללים.

כפי שקרה בתווך על-מימי, כך קורה בימים אלה בתווך התת-מימי. טובי המוחות, חוקרים, מפתחים מהתעשיות הביטחוניות, אנשי מבצעים ומהנדסים שוקדים לילות כימים על-מנת לגבש פתרון מבצעי רב-ממדי כולל המורכב ממענה טכנולוגי, הרתעתי ואנושי שמטרתו לייצר גם מתחת למים את "קיר הברזל".

לא תהיה זאת טעות של כלל העוסקים ביישום ומציאת פתרונות מבצעים לאתגרי השעה הביטחוניים להיעזר בהגותו של קלאוזביץ', על-מנת לשאוב רעיונות ועקרונות שיסייעו בבניית המענה הכולל לאתגרי הביטחון שעומדים לפתחנו.

ההערות למאמר הזה מתפרסמות בסוף הגיליון.

